

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації
Управління освіти Миколаївської міської ради
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського
Факультет розвитку дитини
Кафедра дошкільної освіти і соціального розвитку особистості

***Пріоритетні напрями розвитку передшкільної
освіти на засадах педагогічної спадщини
В.О. Сухомлинського в системі
євроінтеграційних процесів***

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Миколаїв, 25 квітня 2015 р.)**

УДК 372

ББК 74.100

П 78

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
факультету розвитку дитини МНУ імені В.О. Сухомлинського
(протокол № 10 від 6 травня 2015 року)

Зміст тез подано в авторській редакції

- П 78 **Пріоритетні напрями розвитку передшкільної освіти на засадах педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського в системі євроінтеграційних процесів : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25 квітня 2015 р.). – Миколаїв, 2015. – 144 с.**

У збірнику висвітлено питання компетентнісного підходу в сучасній передшкільній освіті, формування творчої особистості майбутніх фахівців дошкільної освіти, використання інноваційних технологій у передшкільній та початковій ланках освіти; розкрито гуманістичний аспект педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського.

Для науковців, студентів спеціальності «Дошкільна освіта», вихователів дошкільних навчальних закладів.

УДК 372

ББК 74.100

мислення; багатство активного словника, швидкість і оригінальність вербальних асоціацій; установка на творче виконання завдання, розвинене творче мислення та уява; володіння основними компонентами навичок навчання. Ці, та інші риси дітей вказують на зальну обдарованість, яка виявляється в прискореному розумовому розвитку відповідно до свого віку, за рівнем умов виконання і навчання з ровесниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Педагогічна майстерність : [Підручник] / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. – К. : Вища школа, 2004. – 422 с.
2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : У 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976. – Т.2. – 654 с.
3. Ушинський К. Д. Твори: В 6-ти т. / К. Д. Ушинський. — К. : Радянська школа, 1954. Т. I. – 452 с.
4. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів / Л. О. Хомич. – К. : Магістр-S, 2009. – 199 с.

ВЕРТУГІНА В.М.

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

ВИВЧЕННЯ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ЗОРОВИМ ВІДХИЛЕННЯМ

Проблема залучення дітей із зоровим відхиленням в групи дітей вікової норми, особливо напередодні вступу до школи, набуває все більшої значущості. Практика засвідчує, що з кожним роком збільшується кількість дітей дошкільного віку із зоровим відхиленням в зв'язку з різними як об'єктивними, так і суб'єктивними причинами, а спеціальні дошкільні навчальні заклади не в змозі забезпечити дошкільною освітою дітей, які потребують особливих освітніх послуг. Ці діти здобувають

дошкільну освіту в групах загального розвитку дошкільних навчальних закладів.

Зазначимо, що підготовка до школи дітей старшого дошкільного віку із зоровим відхиленням у спеціальних дошкільних навчальних закладах є об'єктом дослідження таких вчених, як Ю. Бистрова, Л. Вавіна, І. Гудим, Т. Дегтяренко, В. Коваленко, А. Колупаєва, А. Петруня, І. Сасіна, Т. Семенишена, Н. Сухоніна та ін. Натомість дослідження з підготовки до навчання у школі цих дітей у межах загальноосвітнього дошкільного навчального закладу представлені епізодично і потребують спеціального розгляду науковців України.

Підкреслимо, що однією зі складових успішної підготовки дітей із зоровим відхиленням до навчання у школі є підготовка вихователів до роботи з ними. Бесіди з вихователями, анкетування свідчать про те, що вони не володіють знаннями про особливості розвитку дітей із зоровим відхиленням і, як результат, не враховують їх при проведенні освітньої роботи. З метою підготовки вихователів експериментальних груп до роботи з дітьми із зоровим відхиленням нами була розроблена низка заходів. Так, організовано методичний семінар: «Підготовка дітей старшого дошкільного віку із зоровим відхиленням до навчання у школі в групах дітей загального розвитку». У циклі прочитаних лекцій («Зір і значення зору в житті людини», «Особливості розвитку дітей із зоровим відхиленням», «Специфіка навчання дітей із зоровим відхиленням в групах загального розвитку», «Співпраця з батьками дітей із зоровим відхиленням») ознайомлювали вихователів із особливостями зору дітей дошкільного віку та можливими відхиленнями щодо його розвитку, методикою підготовки їх до школи.

На практичних заняттях вихователі розробляли конспекти індивідуальних занять: «Екскурсія на кухню», «Ознайомлення з цифрами», «Розвідники» (інтегроване заняття), дидактичні ігри, вправи, спрямовані на розвиток просторового орієнтування

(«Знайди секрет», «Розкажи, як будував»), цілісного сприймання («Віднови так, як було», «Продемонструй дії, зображені на картинці»); обговорювали методи та прийоми ефективної підготовки дітей із зоровими відхиленнями до навчання у школі. Було підготовлено теки з інформаційно-методичними матеріалами, що розкривають особливості розвитку дітей із зоровим відхиленням і специфіку навчання цих дітей.

Наводимо план семінару.

Тема. Підготовка дітей старшого дошкільного віку із зоровим відхиленням до навчання у школі в групах дітей загального розвитку.

Учасники: вихователі дошкільних навчальних закладів, групи яких відвідують діти із зоровим відхиленням.

Запрошені: лікар-офтальмолог, тифлопедагог, вихователь-методист спеціального ДНЗ для дітей із вадами зору.

Місце проведення: базовий дошкільний навчальний заклад, спеціальний ДНЗ для дітей із вадами зору.

Підготовка до семінару: оформлення виставки-вітрини психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури з даної теми, підготовлено теки з інформаційно-методичними матеріалами, конспекти індивідуальних занять для дітей із зоровим відхиленням.

Перший день

1. Лекція на тему: «Зір і значення зору в житті людини. Відхилення зору у дошкільників» - лікар-офтальмолог.

2. Доповідь: «Особливості розвитку дітей дошкільного віку із зоровим відхиленням» – вихователь методист спеціального дошкільного навчального закладу – вихователь-методист СДНЗ.

3. Перегляд фільму «Прозрение» (проект «Мамина школа», 2011 р.).

4. Обмін думками.

Другий день

1. Відвідування спеціального дошкільного навчального закладу для дітей із вадами зору (Екскурсія) – завідувач СДНЗ.

2. Спостереження за навчально-виховною роботою в старшій групі дітей із косоокістю і амбліопією в СДНЗ для дітей із вадами зору – вихователі СДНЗ.

3. Доповідь «Навчання дітей старшого дошкільного віку із зоровим відхиленням на етапі підготовки до школи» – вихователь-методист СДНЗ.

4. Обмін думками: «Запитання-відповіді».

Також були проведені групові консультації на теми: «Планування роботи з дітьми із зоровим відхиленням», «Розробка конспектів індивідуальних занять для дітей із зоровим відхиленням», «Використання дидактичних ігор і вправ у роботі з дітьми із зоровим відхиленням». Вихователі ознайомлювались з розробленими диференційованими завданнями для дітей, яких розподілили на підгрупи згідно діагнозу (із амбліопією, зі збіжною косоокістю, з розбіжною косоокістю). Вивчення стану здоров'я дітей проводилося на основі аналізу індивідуальних медичних карт. Індивідуальний підхід до дітей застосовувався з урахуванням зорового відхилення. Крім того, було запропоновано листування через електронну пошту між експериментатором, вихователем-методистом дошкільного навчального закладу і вихователями, групи яких відвідують діти із зоровим відхиленням. Впродовж року періодично надавались консультації вихователям щодо виготовлення дидактичного матеріалу для дітей із зоровим відхиленням та планування індивідуальної роботи з цими дітьми.

Невід'ємною частиною роботи вихователів є співпраця з батьками. На жаль, анкетування батьків дітей із зоровим відхиленням показало, що вони, навіть знаючи діагноз по зору своєї дитини, не вживають заходів щодо його збереження, навантажуючи дітей додатковими заняттями за межами дошкільного навчального закладу, аргументуючи свої дії тим, що «моя дитина така ж, як і інші», «вона буде вчитись в школі разом з іншими дітьми і ми не хочемо, щоб вона відставала у навчанні». Зважаючи на позицію батьків, нами було розроблено орієнтовний

план співпраці вихователів дошкільного навчального закладу з батьками дітей старшого дошкільного віку із зоровим відхиленням, який включав індивідуальні завдання, практичні рекомендації для батьків дітей із зоровим відхиленням; консультації щодо особливостей розвитку дітей із зоровим відхиленням, щодо обладнання куточка сенсорної кімнати вдома; семінар-практикум «Ігрова діяльність дітей старшого дошкільного віку із зоровим відхиленням». Батьків залучали до участі в театралізованих іграх, іграх-драматизаціях, спортивних святах, заохочували до спільного відвідування об'єктів довкілля («Магазин», «Оптика», «Аптека», «Салон краси»), до виготовлення дидактичних ігор.

Вихователі дошкільних навчальних закладів, групи яких відвідують діти із зоровим відхиленням, окрім зазначених форм співпраці з батьками, могли використовувати і інші: записували на відео фрагменти діяльності дитини із зоровим відхиленням під час перебування в дошкільному навчальному закладі; розробляли індивідуальні завдання для батьків щодо роботи з дітьми вдома: як провести спостереження з дитиною за об'єктами довкілля, як залучати дитину до виконання доручень, як виховувати самостійність; надавали можливість ознайомитись зі спеціальною літературою щодо виховання і навчання дітей із зоровим відхиленням тощо.

Відмітимо, що робота, проведена з вихователями та батьками дала позитивний результат: вихователі враховували особливості дітей із зоровим відхиленням і, готуючись до роботи з ними, планували індивідуальну роботу, яка включала завдання на розвиток зорового сприймання, уточнення вивченого матеріалу; готували дидактичний матеріал, який відрізнявся розміром, яскравістю кольорів; використовували завдання типу «Знайди на дотик», «Чарівна торбинка». Також готувались до надання допомоги батькам у плані підготовки дітей із зоровим відхиленням до школи, що потребувало розуміння ними даного

питання. Спостерігалась зацікавленість батьків досягненнями своїх дітей не тільки у навчанні, а й у інших видах діяльності.

Отже, підготовка вихователів груп загального розвитку дошкільних навчальних закладів до роботи з дітьми із зоровим відхиленням та їхніми батьками є однією з умов успішного навчання цих дітей в загальноосвітній школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуш А. М. Вектор наступності державних стандартів дошкільної і початкової освіти / Алла Михайлівна Богуш // Дошкіл. виховання. – 2012. – № 7. – С. 20–23.

2. Вавіна Л. С. Розвиваємо у дітей вміння бачити: від народження до 6 років: поради батькам / Л. С. Вавіна, В. М. Ремажевська. – К. : Літерата ЛТД, 2008. – 128 с.

3. Вертугина В. Н. Состояние подготовки детей дошкольного возраста с отклонением зрения к обучению в общеобразовательной школе [Електронний ресурс] / Валентина Николаевна Вертугина // Наука вчера, сегодня, завтра : материалы II Междунар. заоч. науч.-практ. конф. (24 июля 2013 г.). – Новосибирск, 2013. – С. 84–90. – Режим доступа : <http://sibac.info/2009-07-01-10-21-16/9700->

4. Гудим І. М. Напрями сенсорної інтеграції дошкільників із порушеннями зору / Ірина Миколаївна Гудим // Дефектологія. – 2011. – № 4. – С. 2–5.

ІЩЕНКО Л. В.

*Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини, м. Умань*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Базовий компонент дошкільної освіти передбачає перехід дошкільної освіти до креативних технологій виховання й навчання, модернізацію змісту дошкільної освіти шляхом